

Прамова Кэнэды перад Генэральны Асамблей АЗН

ШКОЛЬНЫ КАМУНИЗМ

(Заканчынне з 1-ай бач.)

Хрушчоў і я дамовіліся ў Вене) парадаў нальнім з кіраўніцтвам Камбоджы або Бірмы.

Але ў сучасны мемант перамовы аб Лясо ўвайшлі ў крытычную стадню. Замірэйнне знаходзіцца ў вельмі няпрыяўным палажэнні. Сэзон дажджоў падыходзіць да канца. Тэрыторыя Ляосу карыстуваецца дзеля інфільтрацыі Паўдзённага Ветнаму. АЗН павінна прызначыць, што гэта пагроза міру ёй свабоды. Ляосу цесна сполучаная з усім іншымі пагрозамі іншымі сібром АЗН.

Падругое, я хачу звярнуць вашу ўвагу на крызіс у сувязі з Нямеччынай і Бэрлінам. Было-б несвячасовы і не на месцы гаварыць аб гэтым пытанні ў настрываным tone, але АЗН мае права разабрацца ў гэтым — на нашу думку — вельмі простых пытаннях. Калі крызіс існуе, дык толькі тому, што існуючыя мірныя парадак у гэтым раёне знаходзіцца пад пагрозай; тому што на малы атаке вольных людзей робяць ціск; тому, што да ўрачыста прынятых пагадненняў ставіцца абыякава. Устаноўлены міжнародным правам пагражает аднабаковая ўзурпацыя. Мірны контакт перарываецца калочым дротам і бетоннымі сценамі. Міжвоіль прыгадвае загад цара ў пушкінскім «Барысе Гадунове»:

«Зрабіць неадкладныя мерапрыемствы: каб Расея адгарадзілася заставамі; каб

першая пагроза, аў якой я хачу ока-
заць, часта разумеецца няправильна. Можа-
ва ідзе з тэлеючай вайне ў Паўдзённай

Усходній Азіі. Паўдзённы Ветнам ужо
зьяўляецца аб'ектам нападу — ці з боку
паўстанцаў, а паштотом часам з боку

ўкамплектаваных батальёніў. Мірныя
границы Бірмы, Камбоджы і Індіі неад-
наразова парушаюцца. А міралубны на-
род Ляосу рыхыкуе страціц тую неза-
лежнасць, якую ён наядуна здабыў.

Першая пагроза, аў якой я хачу ока-
заць, часта разумеецца няправильна. Можа-
ва ідзе з тэлеючай вайне ў Паўдзённай

Усходній Азіі. Паўдзённы Ветнам ужо
зьяўляецца аб'ектам нападу — ці з боку
паўстанцаў, а паштотом часам з боку

ўкамплектаваных батальёніў. Мірныя
границы Бірмы, Камбоджы і Індіі неад-
наразова парушаюцца. А міралубны на-
род Ляосу рыхыкуе страціц тую неза-
лежнасць, якую ён наядуна здабыў.

Ніхто ня можа называць усё гэта «выз-
вольнай вайной». Бо мова ідзе аў воль-
ных народах, кіраваных сваімі ўласны-
мі ўрадамі. Агресія не престасце быць аг-
ресіяй, калі іх рэжуко ў іхных дамох,

а не забіваюць на памёх бітвы.

Перад сусветнай арганізацыяй стаіць
адно вельмі простое пытанне: ці можна
распрацаваць мэтады дзеля аховы ма-
лых і слабых краінай аў такіх прыхва-
так. Бо калі яны ўкарануюцца поспехам

у Ляосе і Паўдзённым Ветнаме, дык
гэтым самім брама будзе адчыненая
насьцеж.

Злучаныя Штаты ня шукаюць ні ба-
заў, ні тэрыторыяў, ні якога-б там ні бы-
ло прывілеяванага палажэння ў гэты

частцы съвету. Мы стаем за запраўды
изнутраныя і незалежныя Ляос з наро-
дам, ахоўваним ад умішаныя зонку,

які жыў-бы ўва ўмовы унутранага і
вонкавага міру, узэўнены ў тым, што

ягоная тэрыторыя на будзе практыка-

на дзеля нападу на іншыя краіны —

які жыў-бы пад кіраўніцтвам (як пан

пені наша прысутнасць пажаданая для

стварае крызіс, хоць міру, дык у Бэр-

ліні здзесёлы будзе панаўтаць мір.

Горад або народ могуць быць запраўды

свободнымі, толькі калі яны маюць не-

парушана права — не падпрадаванье

еканамічнаму, палітычнаму ці паліцый-

наму ціску — рабіць выбар на свой паг-

ляд і жыць пасвойму. І, як я ўжо казаў,

калі хто-небудзь мае сумлі, у якой сту-

піве наша прысутнасць пажаданая для

стварае крызіс, хоць міру, дык у Бэр-

ліні здзесёлы будзе панаўтаць мір.

Падзеі і пастановы на працягу наступных

дзесяці месяцаў могуць вырашыць чалавецтва на працягу наступных 10

месцы гадоў. Падзеяў гэтых нельга ўнік-

і. Перагледзець гэтыя падзеі таксама

будзе нельга. І нас будзе прыгадаваць

або як пакаленьне, якое прерартыўла на-

шу плянту ў палымяна вонгішча, або

як пакаленьне, якое стрымала сваё сло-

ва — выратаваць наступнія пакаленіні

ад бізуна вайны.

Імкнучыся стрымыць гэтае слова, я

абяцою зрабіць усё, што можа зрабіць

наша краіна. Я абяцою, што мы ня зрабі-

бім агресіі і яе не спрапакуем. Мы ня

уступім перад аблічам пагрозы. Мы ня

будзем весьцы перамовы з прычыны

страху, але й ня будзем палохацца пе-

рамовай.

Запалохваныне — сродак на новы. На

працягу гісторыі ён выкарыстоўваўся

тымі, хто ня мог дамагчыся сваёю шлях-

ам пераконвання ці добрым прыкладам. Але яны зайдзёлі дрэзіна канчали,

або таму, што людзі не баяліся памеры

за справу годнага жыцця, або таму што

самі запалохвалнікі разумелі, што воль-

ных людзей нельга запалохваць пагрозы

і што агресія натыкаецца на супраціў.

І менавіта ў сіяянні гісторыі кожны на-

род павінен у наш час разумець —

прайці ён наш ці вораг — што Злучаныя

Штаты маюць і волю і зброй дзе-

лі, таго, каб дапамагчы свабодным лю-

дзямі быць годнімі іхнай адказнасці.

Мы сабраліся тут, каб кінць наш поз-

ірк пра гэтыя съвет, поўны пагрозаў, на

полямі. Мы можам быць выратаваць, мы

павінны быць выратаваць. І гэтыя мы заслу-

жым вечную ўдзячнасць людзей — як

міртваторы ў імя Господа Бога.

Ант. Адамовіч

Творы Алесья Гаруна

(Працяг)

Шукевічава абарона памагла аднак наядуна зіншмат і ненадоўга. У вадзічным ужо намі акадэмічным выданы «Матчына Дару» на яе яшчэ паклікаюцца, але рэдактар, акад. Замоцін, мусіць ужо «стравахаваца» мацней, падчырквуночы ў сваі

прадмове, што Гарунова творчасць на трацічы й зара зіншмат сваёй значаніні, у ідэя-
лічных адносінах павінна быць адзначана як месцы зіншмат і ненадоўга.

а забытана, ніякіх съвестраў, чужіх часу,⁵⁵ а яшчэ мацней — той-жа праф. Барычэўскі, у сваім новым, згамтанным і папраўдзяе жалюгодным і для яго і для «акадэмічнага» выданыя нарысе — «Алесь Гарун і яго «Матчына Дар»

— уторачы пра Гаруновы творы, быццам

амаль усе яны (за некаторым выключэннем) псыхадэ-
лягічна далёкі ад нас і навет у некаторай сваій частцы

чужых варожыя нашай сучаснасці.⁵⁶

Праўда, ён яшчэ спрабуе шукаць, апрача пакліканія на Шукевічава, нейкіх біяграфічных маментаў на карысць Гаруна, зазначаючы, прыкладам, што

які відаць з аднаго яго ліста, ён разумеў, што сусветная

вайна бытала падрыхтаваная капіталістымі й банкірамі,

якія шукалі новых рынкаў,

ды тут-же пасыпешна «страхуючыся», што, пэўна-ж, паэт

гэтак, як Ленін, хіба, — на маг...

Пра наступную гісторыю акадэмічнага выданыя намі ўжо

сказана хіба даволі. Савецкая забарона вісіць над Гаруном дагэтуль. Нядыўныя спробы літаратураведа Міхася Ларчанкі падвесіць гэты падзял «рэгабілітацыю» ў часе самага гарту гэтыя кампаніі, мелі вынікам адно прыкрыкасці для самога Ларчанкі, і ніякіх перспектываў на ўзнагароды месца

Гаруна ў савецкай гісторыі беларускага літаратурнага працэсу,

ні на ўпрыступненіе ягонага творства для савецкага чытача,

нямі.

Тым больш на час гэтае наша эміграцыянае выданые

твораў паэты. Задуманае ўжыццёўленае яно намі ў тым

пляні, што й папярэднія выданыні тых самых выдаўцоў —

зіншмат і ненадоўга.

Пра наступную гісторию акадэмічнага выданыя намі ўжо

сказана хіба даволі. Савецкая забарона вісіць над Гаруном дагэтуль. Нядыўныя спробы літаратураведа Міхася Ларчанкі падвесіць гэты падзял «рэгабілітацыю» ў часе самага гарту гэтыя кампаніі, мелі вынікам адно прыкрыкасці для самога Ларчанкі, і ніякіх перспектываў на ўзнагароды месца

Гаруна ў савецкай гісторыі беларускага літаратурнага працэсу,

ні на ўпрыступненіе ягонага творства для савецкага чытача,

нямі.

Тым больш на час гэтае наша эміграцыянае выданые

твораў паэты. Задуманае ўжыццёўленае я

Цьвёрды гарэх завяртанцам

Ад Редакцыі: Ня гледзяны на тое, што артыкул М. Волація ў познаймеры паўтарацца з артыкулам П. Залужнага «Адказ на «Адказ», зъмешчаным у папярэднім нумары «Б-ны», Редакцыя газеты ўважае, што з прычынамі важнасці зэкранутых праблемаў нашым чытатом цікава будзе пазнамёцца з паглядамі на гэтую тэму яшчэ аднаго нашага супрацоўніка.

*
Круці, ні круці,
треба памярці...
Нар. прыказка.

Цьвёрды гарэх трапіў завяртанцам. У редакцыю іхнага «Голасу Радзімы» нейкі стары эмігрант з Новага Ерку прыслал ліст з самымі напрыемнымі для маскоўскіх стаўленікаў і служкай у БССР пытаньнямі. Гэты ліст завяртанцы надрукавалі із сваім «адказам» у № 58 (543) за ліпень 1961 г. (Глядзі на гэтую тэму артыкул у папярэднім нумары «Б-ны»).

Відавочна пытаньні старога эмігранта патрёта зусім абязгаловілі редакцыю завяртанцу, дык іны не адваражыліся «самі напісаць «адказу», баючыся адказнасці перад сваім маскоўскім гаспададарамі, а зьяўрнуліся да спэцаў ад хвалашваванія беларускай гісторыі, да Акадэміі Навук БССР. І вось «навуковы супрацоўнік інстытута» А. Хацкевіч дае «адказ» малапісменнаму старому эмігранту А. Сапежку. Мы ня ведаем, ці А. Хацкевіч адказаў з уласнай ініцыятывы ці ў слу бальшавіцкай «нагружкі». Ува ўсякім выпадку мы ўважаем, што ягоная роля да непазадрошчаныя. Яму давалася стацца міталгічным казлом адпушчэння. І вось ён круціца, як вуж, ілж, прамоўчае, маўчыць, адказвае, але не на пытаны, надрабляе міней, сіліца на лібчы, але з усяго вынікае вялікі «пышкі». Сп. Сапежка можа трохмаваць над «акадэмікам» Хацкевічам. І ў гэтым ня сымех, але трагедыя беларускага народу.

Вось «адказы» акадэміка Хацкевіча: «На адміністрацыйнаму дзялению быў лой царскі Paci Беларус як адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка не існавала. Вам павінна быць добра вядома, — нахабна кажа Хацкевіч, — што царскі ўрад, праводзічы вялікадзяржаўніцкую палітыку, падвяргаў (сп. Сапежка, павінен быць нахавычы «акадэміка» беларускай мовы) насельніцтва нацыянальных ускраін, у тым ліку й Беларусі, цяжкаму прыгнёту. Ён выкryсьліваў з ужываньня нават само слова Беларус, а яе тэрыторыю і насельніцтва раздзяліў паміж пяцьцю паўночна-заходнімі губерніямі — Віленскай, Віцебскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай».

«Акадэмік» Хацкевіч хоча гэтым паравіц сп. Сапежку, што Смаленская

губэрня не ўважалася ніколі за беларускую. Чаму-ж тады бальшавікі былі та-кія «дурнія», што абыяшчаючы 1 студзеня 1919 г. БССР, уключалі Смаленскую губерню да беларускай савецкай тэрыторыі? Чаму была так «дурнія» дыялектычна моўная Камісія 1915 г. у Маскве, што Смаленскую губерню заўчыла да моўной беларускай прасторы? Чаму так «дурнія» быць «Большы Савецкая Энцыклапедія» з 1927 г., якай пісала: «Паводле карты ўсходня-славянскіх дыялектаў, якай была складзенае Маскоўскай дыялекталагічнай камісіі вынікае, што беларускі дыялекты ідуць далей на ўсход, паміжні займаюць амаль усю Смаленшчыну (за вынікамі Гжакага павету) ды большую часткай Калускай акругі. Беларускі ўплыў на вялікарэйскіх дыялектах на гэты карце ахопліваючы амаль усю Пскоўскую акругу (за вынікамі павету Порхава), на падўдённа-заходнюю часткы Цверской акругі, а таксама сіяючы паўдзённых раёнаў Ленінградскай акругі».

Дык хто кажа праўду, сп. Сапежка ці «акадэмік» Хацкевіч? Усе доказы на баку сп. Сапежкі. «Акадэміку» Хацкевічу даўдзіца выкручвача дэмагогія, каб яго лучыць на юнацкую маскоўскіх гаспадароў.

«Акадэмік» Хацкевіч ганьбуе старыя «прыхадзкія» школы, а выхваляе часы савецкай улады, калі нібы «беларускі народ атрымаў права на самавызначаніне» ды заснаваў свае школы. Але што-ж з таго «самавызначаніне», калі фактычна яно вызначалася Маскоўскай бяз выяўлення свободнай волі народу, а ў савецкіх беларускіх школах ня ведаюць навет таго, чаго наўчыўся ў «прыхадзкіх» школах ад Беларусі сп. Сапежкі?

Нават «акадэміку» Хацкевічу ня можа пралезыці праз горла, што Смаленшчына — беларуская зямля!

«Акадэмік» Хацкевіч бацца сказаць усе праўды, як пайстада слагоняшняй БССР. Ня думаем, каб ён ля на ведаў. Ен пайтарае тука хлуснью, якую прынята ў Маскве і ў Акадэміі Навук БССР. Бальшавікі, пераймаючы ад імянікіх акупантых войскаў у канцы 1918 г. Беларусь, дзе праводзіла сваю дзяяльнісць БНР (Беларуская Народная Рэспубліка ўсіх ўмовах ваеных падзеяў), баючыся нацыянальнага беларускага супраціву, афесцілі 1 студзеня 1919 г., як супрацьстаўленіе да БНР — БССР не з сямі раёнаў (Менскага, Смаленскага, Віцебскага, Магілёўскага, Гомельскага, Горадзенскага, Баранавіцкага, хоце такі-ж быў прадбачаныя назовы для адміністрацыйнага падзелу Беларусі), але з губерніяў: Менскай, Смаленскай, Магілёўскай, Віцебскай, Горадзенскай ды некаторымі паветамі Віленскай, Ко-

венскай, Сувальскай і Чарнігаўскай губерніяў.

Калі спадзянанага большага супраціву ня выявілася, і бальшавікі лёгкі пасунуліся на заход і ў Прыбалтыку, дзе ў гэтым часе БНР, дагаварыўшыся з Жамойдзіем, пачала тварыць свой баствёнт у Горадзеншчыне, Беласточыне і Сувальшчыне, бальшавікі заняўшы бальшыню беларускай прасторы, «забыліся» аб сваі Смаленскай дэклараціі ды ўжо 27 лютага 1919 г. афесцілі «Літоўска-Беларускую ССР» («Літ-Бел») у Вільні, у склад якой уваходзілі Ковенская, Віленская, Менская і частка Горадзенскай губерніяў. Рэшта беларускіх зямель прызначалася за экспорт для пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абламану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абламану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-жжа падобная дурната, якай дасяло песьціліся ў галавах савецкіх тэарэтыкаў тыпу Хрушчова ды час-ад-часу выкладалася за пасмешніца, цяпер становіца адным з предметаў школынага науচанія.

Наагул-жжа можна сказаць, што савецкая сістэма — гэта моцна звязаныя звязкі хвалы, маны й гвалту. Тут у сіле прынцыпа паводзінаў дробных пірататаў, якія да брутальнай сілы патрабуюць яшчэ спрыя абломану ў хвалы. Наглядаючы за савецкім жыццём, за дзеяльнісцю народнага партыйнага лаўкачоў з Крамля, мы аваўязкова мусім сутыкацца з тым фактам, што тут поспехі дасягаюцца

шым дасягненінем гісторыі, завяршэніем гэтае гісторыі. Савецкі «камунізм» — гэта не самадурства паасобных людзей, але вынік гісторычнай заканамернасці ў разрывіці людзтва. І вось-ж

Зъ беларускага жыцьця

Адкрыцьцё і пасьвячанье Беларускага Інтэрнату

Сёлета беларуская эмграцыя атрымала паважны новы здабытак — Беларускі Інтэрнат для Хлапцоў у Лёндане. Як ужо паведамлялася перш, дом для Інтэрнату здабыла Беларуская Каталіцкая Місія ў Лёндане сёлела ўвесну. Дзякуючы дапамозе дабрадзейных установаў і дзейнай падтрымцы беларускага актыву ў Лёндане зроблена неабходны рамонт, так што ўжо з пару тыдняў перад пачаткам школьнага году змаглі завітаць у Інтэрнат першыя вучні з «кантынэнту».

А ў суботу 2-га верасеня прыхехалі вучні з Англіі ў суправаджэнні бацькоў — у Інтэрнате адразу стала людна і гаманліва.

У нядзелью 3-га верасеня жыхары Інтэрнату з Марыянскага Дому ўжо з раніні ўсе былі на нагах, бо-ж перажывалі запраўды гістарычны дзень: адкрыцьцё і пасьвячанье першага на эмграцыі беларускага інтэрната для хлапцоў. Гэты дзень ушанавалі сваёй прысутнасцю і малітваю на толькі шматлікія Беларусы, але й многія нашы ангельскія прыятели, так што беларуская капліца сьв. апосталаў Пятра і Паўла пры Марыянскім Доме напоўнілася як рдка калі. Роўна а 10.30 Яго Дастойнасць Часлаў Сіповіч Апостальскі Візітатар для Беларусаў ў саслужэнні а. Льва Гарошкі, Рэктара Беларускага Каталіцкага Місіі ў Англіі, і а. Янкі Садоўскага, Дырэктара Інтэрнату, адслужыў урачыстую Службу Божую і сказаў прынаходнае казаньне аб узгадаванні моладзі, а роўна а 12 г. Яго Дастойнасць уладыка Часлаў у тым-же саслужэнні пасьвяціў дом Інтэрнату і падзякаў усім дабравезям.

Пасля пасьвячаньня адбылося прыняцьце для ўсіх прысутных. Відаць быль, што яго рыхталі гаспадарныя рукі ад шчырага сэрца. Шмат каго з гасцінікамі дом цікавіў больш чым сынты застаўлены стол. Іздэм за імі ў суправа-

дзяноні айца Дырэктара. Усе пакоў ў доме, за выняткам аднаго, прыгожа і чиста адрамантаваны і ўладжаны адпаведна да прызначаных мэтай. У залі, прызначанай для вучобы, на сценах вісьця партрэты беларускіх пастаў, пісьменынкі і дзеячоў; каля аднасцяны ўжо стаіць невалікная падручная бібліятэка; у спальні ўсе ложкі засланы беларускімі дзярежкамі — здвеца дробных рочы, а як праз іх становіца блізка далёкая Бацькаўшчына!

Тымчасам ящэ ў Інтэрнате замала мэбліяў і адзін пакой неадрамантаваны, але і так трэба дзіву давацца, як многа зроблена тымі невалікімі сродкамі, якія здабыты на гэтую мету.

Прыняцьце ў Інтэрнате хутка ператварылася ў сямейную бяседу і таму на дзіву, што змягчылася да вечара. На разыўтаньне некаторыя госьці жадалі дырэктару: «Памажы, Божа ў адказнай працы! І мы ад душы жадаем гэтага ўсёй дырэकцыі Інтэрнату.

В. Блізki

ДРУГІ ЗЬЕЗД БЕЛАРУСКИХ КАТАЛІЦКИХ СВЯТКАВАРОУ 1961 ГОДЗЕ ў КІНІГШТАЙНЕ ў ЗАХОДНІЙ НІМЕЧЧЫНЕ

На пачатку жыўненія сёлета, адбыўся чарговы — ужо другі — Зъезд Беларускіх Каталіцкіх Святкавароў у Кінігштайне ў Німеччыне з усёй бадай Заходній Эўропы. На зъездзе ўдзельнічаў таксама Яго Экспланцыя Уладыка Балеслав Слосканс — Біскуп Менскі і Магілёўскі. Галавай зъезду быў Яго Дастойнасць Біскуп Часлаў Сіповіч — Апостальскі Візітатар Беларусаў-Каталікоў у вольным съвеце. Галоўнай тэмай зъезду была справа рэлігійнай і грамадзкай працы Беларусаў самімі цікавіў больш чым сынты застаўлены стол. Іздэм за імі ў суправа-

зъездзе для ўсіх прысутных. Відаць быль, што яго рыхталі гаспадарныя рукі ад шчырага сэрца. Шмат каго з гасцінікамі дом цікавіў больш чым сынты застаўлены стол. Іздэм за імі ў суправа-

У Мэльбурне (Аўстралія)

2 ліпеня г. г. адбыўся ў Мэльбурне агульны сход Беларусаў, у працягуту 3-хгадзіннай нарадзе была закранута справа патрабы ладжаныя супольных святкаваньняў і вонкавага агульна-беларускага прадстаўніцтва ў Аўстраліі. Таксама была закранута справа адзінства беларускай праваслаўнай царквы ў Мэльбурне.

Сход выбраў Камітэт Ладжаныя Супольных Святкаваньняў у складзе 7-мі асобаў, які мае святкаваць угодкі 25-га Сакавіка, Слуцкага Паўстання, і ў меру магчымасці ў іншыя ўрачыстасці.

У справе Беларускага Прадстаўніцтва, сход даручыў даследшчыму прадстаўніку Згуртавання Беларусаў у Вікторы і Каардынацыйнага Камітету Беларускіх Арганізацый у Аўстраліі, сп. М. Н., паразумеца з Аб'яднаннем Беларусаў у Вікторы і Н. С. В. дзеля прыгатаванья на наступны агульны сход Беларусаў ў Мэльбурне патрэбных дадзеных для паклікання таго Прадстаўніцтва.

Факт адбыцца сходу трэба вітаць з задавальненнем. Калі выбраны Камітэт здолеў выкананы свой абавязак, ён адчыніць новую балонку ў гісторыі жыцця Беларусаў у Аўстраліі. Таму, жадаючы иму поспехаў у ладжаныя супольных святкаваньняў у Мэльбурне, варта тут яшчэ прыпомніць прапанову, аблеркаваную на сходзе — што Камітэт на толькі мае арганізацьць святкаваньні, але і памятаць аб беларускім школьніцтве і приданьні ўласнага кутка ў Мэльбурне. Гэта ўпершую чаргу зможа заранізацца працы беларускага дзейнасці і на будучыню.

Прысутны

АБАВЯЗКАМ КАЖНАГА БЕЛАРУСА ЕСТЬ ЧЫТАЦЬ, ПАШЫРАЦЬ І ПАДТРИМЛІВАЦЬ «БАЦЬКАЎШЧИНУ».

Адзінаццаты Кангрэс «Царквы ў бядзе»

У пачатку жыўненія ў Кінігштайне адбыўся 11-ты Кангрэс г. зв. «Кірхэ ў Нот». На гэты кангрэс, як і кожнага года, прыбылі ў Беларусы з розных асяродкаў Німеччыны — былі і нашы хлопчыкі-кандыдаты ў Беларускую Школу ў Лёндане ды і іншай нашай моладзі.

Сход выбраў Камітэт Ладжаныя Супольных Святкаваньняў у складзе 7-мі асобаў, які мае святкаваць угодкі 25-га Сакавіка, Слуцкага Паўстання, і ў меру магчымасці ў іншыя ўрачыстасці.

У пачатку жыўненія ў Кінігштайне адбыўся 11-ты Кангрэс г. зв. «Кірхэ ў Нот». На гэты кангрэс, як і кожнага года, прыбылі ў Беларусы з розных асяродкаў Німеччыны — былі і нашы хлопчыкі-кандыдаты ў Беларускую Школу ў Лёндане ды і іншай нашай моладзі.

Кожнага дня раніцай Яго Дастойнасць Біскуп Часлаў служыў супольна з усімі прысутнымі беларускімі святаратамі святую Літургію за наш народ на чужынне, а перадусім на Бацькаўшчыне. Пляяў даволі стройнай ўсходнім хором клеркы мяццовай духоўнай сямінары. Прыйсунтнічала ўся беларуская група і шмат вернікаў іншых нацый. Айцец Леў Гарошка, Рэктар Беларускага Каталіцкага Місіі ў Лёндане, прачытаў даволі змяшчаны рэфэрат аб рэлігійным палажэнні на Беларусі ў 1960 годзе. Рэфэрат адбыўся ў галоўнай залі кангрэсу перад усімі ўдзелнікамі кангрэсу з усіх нацый і выклікаў вялікую агульнае зацікаўленіне. 6-га жыўненія (у нядзелью) раніцай у галоўнай святыні ўсе народы маліліся — кожны ў сваёй роднай мове і звой паниявонены народ.

Кожнага дыяконічнага дні раніцай Яго Дастойнасць Біскуп Часлаў служыў супольна з усімі прысутнымі беларускімі святаратамі святую Літургію за наш народ на чужынне, а перадусім на Бацькаўшчыне. Пляяў даволі стройнай ўсходнім хором клеркы мяццовай духоўнай сямінары. Прыйсунтнічала ўся беларуская група і шмат вернікаў іншых нацый. Айцец Леў Гарошка, Рэктар Беларускага Каталіцкага Місіі ў Лёндане, прачытаў даволі змяшчаны рэфэрат аб рэлігійным палажэнні на Беларусі ў 1960 годзе. Рэфэрат адбыўся ў галоўнай залі кангрэсу перад усімі ўдзелнікамі кангрэсу з усіх нацый і выклікаў вялікую агульнае зацікаўленіне. 6-га жыўненія (у нядзелью) раніцай у галоўнай святыні ўсе народы маліліся — кожны ў сваёй роднай мове і звой паниявонены народ.

Адведайце кіеск ЗБМД у Беларускім Грамадзінім Цэнтры

401 Atlantic Avenue Brooklyn 17, N. Y.

Там зможаце купіць:

**БЕЛАРУСКІЯ КНИЖКІ, ГАЗЭТЫ,
ЧАСАПІСЫ, КРУЖЭЛКІ,
ВІЛКОДНЫЯ КАРТКІ ДЫ ЦІШІ.**

Кіеск адкрыты кожную нядзелю пасыльня Службы Божае. Прыймаюцца таксама паштовыя заказы.

**КУПЛЯЙЦЕ І ПАШЫРАЙЦЕ
БЕЛАРУСКІЯ ВЫДАННІ!**

Зълківдалі або вывезьлі ў Сібір 305 500 насельніцтва. Ужо тады ў 1939 г. паводле савецкага перапісу на тэрыторыі БССР (разам з Зах. Бел.) налічвалася 9 200 000 нас. гэта значыць менш за 100 000 чалавек, як было ў 1914 г. на тэй самай тэрыторыі. А дзе-ж тут натуральны прырост насельніцтва за 25 гадоў! Ен пры самым нізкім прыросце (1%) за 25 гадоў павінен раўняцца 2 500 000 чалавек. Прэчнікі ўважаюць страты першай сусветнай вайны, але галоўным зыншчыльнікам насельніцтва БССР былі бальшавікі.

Другая сусветная вайна спрычыніла, бязумоўна, вялікія страты на беларускім насельніцтве. Калі возьмем сучасныя межы БССР, то ў 1940 г. было паводле савецкіх дадзеных 9 200 000 чал., а ў лютым 1947 г. 7 079 000, — гэта значыць страты (бяз прыросту) складалі 2 111 000 чалавек. На ўсіх гэтах лічбах — немецкое злачынства. Ня меншшая віна ў вынішчаныя насельніцтва была ў бальшавікі. То-ж яны на працягу 2 з палавін перапісі 1897 г. ужо авбяшчала называючыя беларускія землі расейскімі. Бальшавікі — прадаўжалінкі расейскай імперыі, якія відавочна змеркаваныя на гэтым землях, а сарадніцтва на гэтым землях нікому не азначаюць. Кінігштайнскага падраздзяленія царскімі з савецкімі фальсифікацыйнымі перапісамі, цвёрда абвясцілі Пскоўшчыну, Смаленшчыну, Чарнігашчыну і іншыя нашыя ўсходнія землі навет гэтыя назоў расейскага паходжанія не распастусяюцца, а сарадніцтва на гэтым землях нікому не азначаюць. Кінігштайнскага падраздзяленія царскімі з савецкімі фальсифікацыйнымі перапісамі, цвёрда абвясцілі Пскоўшчыну, Смаленшчыну, Чарнігашчыну і іншыя старыя кінігштайнскія землі землі «рускімі» ды складовымі часткамі РСФСР. Гэтыя землі да сёньняшняга дні на стратілі свайго беларускага аблічча, што прызнае савецкую навуковую экспедыцыю з дзясяткамі народамі ў межах БССР — 8 100 000 чалавек, а тым часам налічылі кругленкі 8 мільёнаў. А хто томіца на цалінных землях, як не Беларусы з ўсіх народоў?

Дык вось на ваш рахунак, хацкевічы! Падобныя вам маскоўскія найміты, прыпадаюць за 44 гады 4 з палавінай мільёнаў беларускага насельніцтва толькі з тэрыторыі сягонняшніх БССР. А калі мы возьмем ўсю этнографічную Беларусь — то вашыя злачынствы дасягнуць 10 мільёнаў чалавек.

«Круці ні круці, трэба памярці» — калі народная прыказка. Гэта як нагла на круці гора-акадэмік Хацкевіч, якіх нахлусці ды застуپацца за сваіх маскоўскіх цівуніў — ім не дагодзіць, тым больш таго нядольней пісанінай. Маскоўская пасыльдаўна вынішчыла беларускага народу, каб па ім не засталося нічога, апрача геаграфічнага памярція.

Мікола Волаціч

ХРОНІКА БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЦЯ
НА ЧУЖЫНЕ — ГЭТА ПАКАЗЫНІК
НАШАЕ ГРАМАДЗКАЕ ЖЫЦЦЯ
ЗДОЛЬНАСЦІ І ДАКУМЕНТАВАНЬНЕ
НАШАЕ ПРАЦЫ, ТАМУ НЕ ПАВІННА БЫЦЬ АНІВОДНАЕ ГРАМАДЗКАЕ ПАДЗЕІ, ЯКАЯ-Б НЯ БЫЛА АДЦЕМЛЕНА У БЕЛАРУСКАЙ ПРЕСЕ. ПІШЭЦЕ У «БАЦЬКАЎШЧИНУ»!

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ

АНТЕЛЬШЧЫНА:

Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АУСТРАЛІЯ:

Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.

Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.

Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.

Mr. W. Akavity, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.